

Asia: VN/8054/2019

Tieto- ja viestintäteknologiasektorin (ICT) ilmasto- ja ympäristöstrategia

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen Seutuverkot ry (jäljempänä Seutuverkot) kiittää mahdollisuudesta lausua tieto- ja viestintäteknologiasektorin (ICT) ilmasto- ja ympäristöstrategiasta.

Suomen Seutuverkot ry edustaa 50 alueellista laajakaistayhtiötä ja 40 kannattajajäsentä. Jäsenten tavoitteena on edistää alueensa ja koko Suomen elinvoimaa laajakaistasaatavuutta parantamalla erityisesti ei markkinaehtoisilla alueilla osittain julkisella tuella. Jäsentyhtiöt ovat pääasiassa kuntayhtiöitä tai asiakkaidensa omistamia osuuskuntia, joiden ensisijainen tavoite ei ole voiton tuottaminen, vaan tuotot käytetään laajakaistasaatavuuden kehittämiseen. Jäsentyhtiöt ovat rakentaneet tähän mennessä laajakaistasaatavuuden 60 000 kotitaloudelle, yritykselle ja julkishallinnon toimipisteeseen. Jäsenten tavoite seuraavaksi 5 vuodeksi on saada kuitu rakennettua yhteensä 100 000 kiinteistöön. Tavoitteen toteutuminen edellyttää osittaista julkista tukea ei markkinaehtoisille alueille.

Suomen Seutuverkot ry pitää tärkeinä kaikkia niitä toimenpiteitä, joilla voidaan edistää toimivien, tasalaatuisten, huippunopeiden ja energiatehokkaiden tietoyhteyksien toteutumista kaikkialle Suomeen.

On hienoa, että liikenne- ja viestintäministeriö on lähtenyt vetämään kunnianhimoista tieto- ja viestintäteknologiasektorin (ICT) ilmasto- ja ympäristöstrategiaa. Seutuverkot toivoo kuitenkin infrastruktuurin rakentamiseen, käyttöön ja ylläpitoon vieläkin kunnianhimoisempaa otetta ja alla punaisella merkityjä lisäyksiä strategian loppuraporttiin.

Kohta 3.1.1 Edistetään energiatehokkaiden ratkaisujen kehittämistä ja käyttöä

Ruotsalainen RISE (Research Institutes of Sweden) tutkimuslaitos on analysoinut tutkimuksessaan "Infrastrukturval för att nå Sveriges bredbandsmål, En teknoekonomisk studie" mobiili (FWA) ja valokuituverkkojen pidemmän aikavälin (10 vuotta) investointi- (CAPEX) ja ylläpitokustannuksia (OPEX) sekä vastaavasti vaihtoehtoisten toteutusten energiankulutusta.

RISE:n tutkimus osoittaa, että valokuitutekniikalla on huomattavasti pienempi energiankulutus verrattuna mobiiliteknologioihin sekä taajamissa (Figure 9), että haja-asutusalueilla (Figure 10). Tutkimuksen mukaan mobiiliratkaisuihin perustuvat ratkaisut, skenaariosta riippuen, kuluttavat 4,9 - 12,6 kertaa enemmän energiaa kuin energiatehokkaaseen valokuituverkkoon perustuva ratkaisu.

RISEN tutkimus löytyy kokonaisuudessaan osoitteesta " <https://www.ri.se/sv/vad-vigor/projekt/infrastruktursval-sveriges-bredbandsmal-en-teknoekonomisk-studie>.

Tämän perusteella Seutuverkot esittää, että jatkossa suosittaisiin entistä enemmän energiatehokkaiden valokuituyhteyksien rakentamista runsaasti energiaa kuluttavien mobiiliyhteyksien sijaan. Kaikki julkinen tuki tulisi kohdistaa energiatehokkaiden valokuituliittymien saatavuuden parantamiseen.

Seutuverkot ehdottaa, että kohdan 3.1.1 ensimmäinen toimenpide muutetaan muotoon:

Tavoitellaan energiatehokkuutta verkkojen suunnittelussa, rakentamisessa ja operoinnissa, ml.

- energiatehokkaiden valokuituverkkojen suosiminen julkisella tuella rakennettavissa verkoissa mobiililaajakaistan sijaan; toimija LVM, Traficom, valtioneuvosto; milloin jatkuvasti
- verkkolaitteiden uusiminen energiatehokkaimmiksi
- käyttämättä olevien osien energiansäästötoimintojen käyttäminen
- optimointi tekoälyllä

Kohta 3.1.4 Otetaan ympäristönäkökohdat huomioon verkkojen rakentamisessa ja edistetään yhteiskäyttöä

Seutuverkot kannattaa yhteisrakentamisen ja yhteiskäytön edistämistä. Nykyään katuja revitään auki aivan turhaan uusia kaapeleita varten, vaikka käyttökelpoisia putkituksia tai kaapeleita olisi olemassa.

Yhteisrakentaminen ja sen ymmärtäminen tuntuu olevan haussa varsinkin pienemmissä kunnissa. Verkkotietopiste on hyvä alku asiaan. Tietoisuutta pitäisi saada lisättyä myös kentälle, että yhteisrakentaminen osattaisiin huomioida paremmin myös kunnallisen infran rakentamisessa jo suunnittelu- ja kilpailutusvaiheessa. Kilpailutusvaiheessa yhteisrakentaminen on jo yleensä jotenkin huomioitu, mutta usein niin väljästi, että lopullinen urakoitsija voi hinnoitella työn varsin vapaasti

riippumatta tarjoushinnoista. Tämän takia yhteisrakentamista ei ole välttämättä järkevää hyödyntää. Tämä vaikeuttaa yhteisrakentamisen toteutumista käytännön tasolla.

Seutuverkot ehdottaa, että kohdan 3.1.4 toimenpiteet muutetaan muotoon:

Ylläpidetään ja kehitetään yhteisrakentamisen ja -käytön keskitettyä tietopistettä

Passiivisen infran asiantuntijaryhmässä nostetaan esiin ympäristönäkökohtien huomioiminen työkohteissa

Kannustetaan yhteisrakentamiseen laajakaistatukihankkeissa

Luodaan reilut pelisäännöt passiivi-infran yhteiskäytölle; toimija LVM, Traficom; milloin mahdollisimman pian

Kohta 3.3.1 Pidennetään laitteiden käyttöikää suunnittelun, hankintojen ja tietoisuuden lisäämisen avulla

Suomessa suositaan aivan liikaa lyhytikäistä ja paljon energiaa kuluttavaa mobiiliteknologiaa. Energiatehokas valokuitutekniikka on huomattavasti pitkäikäisempää kuin mobiilitekniikka.

Liikenne- ja viestintävirasto Traficomin vuonna 2020 teettämän kuluttajatutkimuksen³⁰ mukaan lähes puolet suomalaisista vaihtaa puhelimensa 2–3 vuoden välein. Mobiililaitteiden oheistarvikkeita, kuten kuulokkeita ja latureita, ostaa vuoden välein tai jopa useita kertoja vuodessa lähes neljännes suomalaisista. Tabletti tai muu kannettava tietokone menee puolella suomalaisista vaihtoon 2-5 vuoden välein, pöytätietokone huomattavasti harvemmin. Suomalaisista 63 % vaihtaa television tai muun näytön yli 5 vuoden välein.

Seutuverkot ehdottaa, että kohdan 3.3.1 toimenpiteet muutetaan muotoon:

Lisätään kuluttajien tietoisuutta tuotetakuista ja ohjelmistopäivityksistä

Vaikutetaan EU:n kiertotalousaloitteiden ja ekosuunnittelun kautta laitteiden korjattavuuteen

Tarkastellaan laitteiden käyttöiän pidentämisen (korjaaminen, uudelleenkäyttö) taloudellisten kannusteiden mahdollisuuksia

Lisätään kansalaisten tietoisuutta energiatehokkaan valokuituteknologian pitkäikäisyydestä; toimija LVM, YM, Traficom; milloin jatkuvasti

Lisätään ja päivitetään hankintaosaamista ICT-laitteiden hankinnoissa

Kohta 3.5.1 Lisätään tietoisuutta ICT-laitteiden ja palvelujen käytön ympäristövaikutuksista

Suomalaiset eivät tiedosta mobiiliverkkojen energiankulutusta. Valokuitutekniikka on huomattavasti energiatehokkaampaa kuin mobiiliteknologia.

Seutuverkot ehdottaa, että kohta 3.5.1 muutetaan muotoon:

Edistetään ICT:n laitteiden ja palvelujen käytön ympäristövaikutusten huomioimista korostaen valokuituteknologian energiatehokkuutta digitaitojen opettamisessa

Suomen Seutuverkot ry

Pauli Pullinen

Hallituksen puheenjohtaja

Samppala Aatu
Suomen Seutuverkot Ry